Nr 11.

Ankom till riksdagens kansli den 4 mars 1927 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

Utskottet får härigenom avgiva utlåtande i anledning av följande av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar.

1:o) **Utrustning för växtfysiologisk försöksverksamhet vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.** Under punkt 11 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anskaffande av nödig utrustning för växtfysiologisk försöksverksamhet vid centralanstaltens för försöksväsendet på jordbruksområdet avdelning för lantbruksbotanik anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra anslag av 7,000 kronor. [11.]

Av statsrådsprotokollet inhämtas att under det att hittills växtpatologien blivit i främsta rummet tillgodosedd vid avdelningens arbete, de denna avdelning jämväl åliggande växtfysiologiska forskningsuppgifterna endast i mindre mån kunnat ägnas uppmärksamhet. För att bereda möjlighet till dylik växtfysiologisk forskning vore nu avsikten att med det äskade anslaget anskaffa härför erforderlig utrustning.

Utskottet, som icke finner skäl till erinran mot det för ändamålet i fråga begärda anslaget, hemställer, *Utskottet.*

> att riksdagen må till anskaffande av nödig utrustning för växtfysiologisk försöksverksamhet vid centralanstaltens för försöksväsendet på jordbruksområdet avdelning för lantbruksbotanik anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra anslag av ..... kronor 7,000.

2:o) **Utbildningskurser för kontrollassistenter.** Med tillstyrkan av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkt 27 föreslagit hemställer utskottet,

> att riksdagen må liksom för innevarande budgetår till anordnande av utbildningskurser för kontrollassistenter anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 14,000 kronor.

[28.] 3:o) **Utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 28 gjorda framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår till anordnande av utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 32,000 kronor.

4:o) **Utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna.** Med tillstyrkan av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkt 29 föreslagit hemställer utskottet,

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår till anordnande av utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 6,000 kronor.

[30.] 5:o) **Utbildningskurser i beteskultur och ängsskötsel.** I enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 30 gjorda framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår till anordnande av utbildningskurser i beteskultur och ängsskötsel anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 3,500 kronor.

[39.] 6:o) **Hingstdepåernas och stuteriets verksamhet.** Under punkt 39 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja ordinarie reservationsanslaget till hingstdepåernas och stuteriets verksamhet, nu 236,000 kronor, med 14,000 kronor till 250,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet sid. 74—89.

Motion. I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion nr 246 av herr *Jensen* har hemställts, att riksdagen vid anvisande av anslaget till hingstdepåerna och stuteriet måtte beräkna, att avlöningen till betjäningen skall utgå efter de grunder, som äro angivna i det av ledamoten av allmänna civilförvaltningens lönenämnd herr Carl Malmström avgivna, i motionen refererade, särskilda yttrande samt att anslagen må beräknas så, att lönerna kunna regleras från den tid stuteriöverstyrelsen enligt propositionen föreslagit.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionen.

Anslagsbehovet för uppehållande av hingstdepåernas och stuteriets verksamhet under budgetåret 1926—1927 beräknades i nionde huvudtiteln till 1926 års riksdag (sid. 84) till 235,970 kronor, varav 132,570 kronor för

Flyinge hingstdepå och stuteri, 73,400 kronor för Strömsholms hingstdepå och 30,000 kronor för hingst- och fölinköp. Anslaget uppfördes för nämnda budgetår med ett till 236,000 kronor avjämnat belopp.

Av anslaget i fråga bestridas dels avlöning till betjäningen vid depåerna och stuteriet dels ock övriga omkostnader för verksamheten, i den mån de ej täckas av inflytande inkomster.

Den 13 juni 1924 har Kungl. Maj:t fastställt avlöningsstater för betjäningen.

Det för budgetåret 1927—1928 erforderliga tillskottet av statsmedel beräknas till för Flyinge hingstdepå och stuteri 151,550 kronor och för Strömsholms hingstdepå 76,150 kronor.

Utöver de nyss angivna beloppen å tillskott av statsmedel för hingstdepåerna och stuteriet tillhopa 227,700 kronor har för budgetåret 1927—1928 beräknats dels 8,000 kronor för rese- och traktamentsersättningar, vilka hittills måst bestridas från de besparingar, som uppstått å ifrågavarande anslag i dess helhet, dels ock liksom för innevarande budgetår till hingst- och fölinköp, 30,000 kronor, vadan sammanlagda medelsbehovet uppgår till 265,700 kronor. Med beräkning av en av stuteriöverstyrelsen uppgiven reservation å i avrundat tal 15,700 kronor, som uppkommit genom att styrelsen från domänstyrelsen erhållit medel för tomter, som frånsålts Flyinge kungsgård, har anslagsäskandet begränsats till (265,700 — 15,700 =) 250,000 kronor, innebärande en höjning i det nuvarande anslaget med 14,000 kronor.

Utgiftsökningen hänför sig till huvudsaklig del till posterna furage med 14,100 kronor — föranledd av det stigande antalet hästar vid Flyinge stuteri, som först från och med 1925 varit i full verksamhet — samt betjäningens avlöning med 7,160 kronor. I sistnämnda avseende har på sätt framgår av statsrådsprotokollet stuteriöverstyrelsen framlagt förslag till löneregleringen innefattande i huvudsak en återgång till de löneförmåner, som tillgodokommo ifrågavarande personal före den 1 juli 1924, och utgifterna för betjäningens avlöning ha beräknats i anslutning till detta förslag med vissa jämkningar däri, som föranletts av utav allmänna civilförvaltningens lönenämnd och statskontoret i avgivna yttranden framställda erinringar. Departementschefen har sålunda utgått från en begynnelselön av för fodermarsk 1,560 kronor, för körmästare 1,440 kronor, för stallbetjänt och nattvakt 1,050 kronor samt för hushållerska 930 kronor. Härtill skulle komma tre ålderstillägg efter 3, 6 och 9 år, för fodermarsk och körmästare å 120 kronor samt för övriga nämnda befattningshavare å 90 kronor. Slutlönen skulle alltså uppgå till respektive 1,920, 1,800, 1,320 och 1,200 kronor. Av statsrådsprotokollet framgår att ledamoten av lönenämnden Carl Malmström i ett vid nämndens utlåtande fogat särskilt yttrande ansett att till den av stuteriöverstyrelsen föreslagna begynnelseavlöningen för fodermarsk, körmästare och stallbetjänter å respektive 1,680, 1,560 och 1,140 kronor borde komma fyra avlöningsförhöjningar,

envar å 120 kronor, efter respektive 3, 6, 9 och 12 år samt att nattvakt i löne- och andra förmåner borde jämställas med stallbetjänter. Detta innebär att slutlönen skulle uppgå till respektive 2,160, 2,040 och 1,620 kronor.

I den i ämnet väckta motionen har upptagits det av ledamoten av lönenämnden Carl Malmström framställda här ovan återgivna förslaget varjämte hemställts, att anslaget ifråga måtte bestämmas till belopp som tillläte löneregleringens genomförande räknat från den dag stuteriöverstyrelsen enligt statsrådsprotokollet ifrågasatt eller från och med den 1 november 1926.

Departementschefen har i denna fråga erinrat, att såväl allmänna civilförvaltningens lönenämnd som statskontoret voro eniga med stuteriöverstyrelsen om det berättigade i att en löneregler ing komme till stånd samt för egen del uttalat sin anslutning till samma uppfattning. I sak syntes stuteriöverstyrelsens förslag till löneregler ing med däri av statskontoret enligt statsrådsprotokollet ifrågasatta jämkningar kunna godtagas, dock att departementschefen icke ansåge tillräckliga skäl föreligga att låta de före 1924 års lönestat gällande avlöningsförmånerna ligga till grund för avlönandet av den personal, som enligt sagda stat skulle ägt uppbära högre avlöning än jämlikt den nya regleringen. Efter riksdagens beslut i anslagsfrågan vore det departementschefens avsikt att på nytt anmäla löneregleringsfrågan, därvid Kungl. Maj:t såsom hittills borde hava att inom ramen för den beräknade anslagsposten fastställa avlöningsstater för ifrågavarande personal.

Under förevarande punkt har departementschefen jämväl motiverat upptagande i riksstaten av ett extra anslag å 4,280 kronor för uppförande av ett redskapshus vid de under benämningen Valleberg utarrenderade lotterna nr 1—5 av Flyinge kungsgård i Malmöhus län.

Utskottet. Vad först beträffar frågan om betjäningens avlöningsförmåner, vilka det såsom departementschefen uttalat torde ankomma på Kungl. Maj:t att inom ramen av för ändamålet beräknat anslagsbelopp närmare bestämma, hyser även utskottet den uppfattningen att en förhöjning i anslagsposten till betjäningens avlöning bör ske för att möjliggöra tillgodoseendet av ett jämväl enligt utskottets mening berättigat krav på en något förbättrad löneställning för ifrågavarande personal. Utan att emellertid närmare ingå på detaljerna i de olika förslag i sådant avseende som upptagits å ena sidan i Kungl. Maj:ts förevarande framställning och å andra sidan den i ämnet väckta motionen finner utskottet det förslag, som ligger till grund för det av departementschefen beräknade beloppet, innefatta ett skäligt tillmötesgående av de i förevarande avseende framställda anspråk, särskilt om hänsyn tages till att ifrågavarande personal i mån av tillgång tilldelas bostad med planteringsland. Härav följer att utskottet icke kan biträda motionen i nu ifrågavarande del. Icke heller kan utskottet såsom motionären ifrågasatt

tillstyrka, att anslag för ifrågavarande ändamål beräknas för tid före ingången av budgetåret 1927—1928, enär ett beslut i motsatt riktning skulle innebära ett principiellt avsteg från hittills vid löneregleringar tillämpad praxis.

Beräkningen av de övriga utgiftsposterna föranleder icke heller någon invändning från utskottets sida. Beträffande själva anslagsberäkningen har utskottet fäst sig vid att den reservation, som därvid tagits i betraktande, utgöres av köpeskillingsmedel för från Flyinge kungsgård försålda tomter. Ehuru utskottet icke kan undgå finna det vara ur principiell synpunkt betänkligt att för statsregleringsändamål taga i anspråk medel av angivet slag, har utskottet likväl med hänsyn till i detta fall föreliggande omständigheter icke velat framställa någon anmärkning mot anslagsberäkningen.

Utskottet tillstyrker jämväl att medel till föreslaget belopp 4,280 kronor göras tillgängliga till uppförande av ett redskapshus å Valleberg, varav behovet synes ådagalagt genom utredningen i ärendet. I sistnämnda avseende kommer utskottet att under nästföljande punkt göra hemställan.

Utskottet hemställer nu,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å motionen II : 246 höja ordinarie reservationsanslaget till hingstdepåernas och stuteriets verksamhet, nu 236,000 kronor, med 14,000 kronor till 250,000 kronor.

7:o) **Nybyggnad vid Valleberg under Flyinge kungsgård i Malmöhus län.** [40.]
Under åberopande av vad under nästföregående punkt anförts och i anslutning till Kungl. Maj:ts därom under punkt 40 gjorda framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må för uppförande av ett redskapshus vid de under benämningen Valleberg utarrenderade lotterna nr 1—5 av Flyinge kungsgård i Malmöhus län anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra anslag av 4,280 kronor.

8:o) **Hästavelns befrämjande.** Under punkt 41 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till hästavelns befrämjande uppföra å riksstaten ett ordinarie reservationsanslag av 185,000 kronor att direkt utgå av totalisatormedel. [41.]

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 191 av herr *Johanson* i Hallagården *m. fl.*, har hemställts, att riksdagen måtte besluta att under nionde huvudtiteln till understödjande av *Motion.*

prisbelöning av hästar och därav härflytande kostnader anvisa för budgetåret 1927—1928 ett ordinarie reservationsanslag av 30,000 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionen.

De bidrag till hästavelns befrämjande, som av staten i olika avseenden lämnas, hava under sista åren utgått från särskilda å riksstaten anvisade anslag ävensom från influtna totalisatormedel, varjämte avkastningen från statens hästavelsfond i viss utsträckning disponerats för ändamålet. Nämnda anslag hava i riksstaten varit upptagna dels under rubriken prisbelöningar av hästar och dels under rubriken åtgärder för inhemska häststammar samt stamboksföring rörande hästar.

Å riksstaten för 1926—1927 finnes till prisbelöningar av hästar anvisat ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor, avsett att tagas i användning för 1927 års hästpremieringar, vilka pågå under sommaren samma år. För ändamålet har härutöver räknats med ett tillskott av totalisatormedel å 160,000 kronor. Utgifterna för sagda budgetår hava (IX H. T. 1926 p. 36) uppskattats till 163,000 kronor. Rörande villkoren för anslagets användning hava bestämmelser meddelats i reglementet den 26 november 1920 (nr 800) för den med statsmedel understödda hästpremieringen med däri genom kungörelsen nr 550/1924 gjorda ändringar.

Till åtgärder för inhemska häststammar samt stamboksföring rörande hästar hava under de båda senaste budgetåren disponerats, förutom viss del utav avkastningen av statens hästavelsfond, totalisatormedel. Av dylika medel har av Kungl. Maj:t för vartdera av 1925 och 1926 ställts till förfogande intill 25,000 kronor.

För bestridande av utgifter för ovan angivna ändamål under budgetåret 1927—1928 har stuteriöverstyrelsen enligt statsrådsprotokollet beräknat finnas tillgängligt utöver en reservation av 75,000 kronor totalisatormedel till ett belopp av 200,000 kronor, varav 25,000 kronor såsom hittills borde utgå såsom bidrag till understödjande av inhemska häststammar och stamboksföring. Till hästpremieringen skulle av totalisatormedel sålunda återstå 175,000 kronor och för detta ändamål tillgängliga medel, reservationen inbegripen, uppgå till sammanlagt 250,000 kronor. Ehuru kostnaderna för hästpremieringen för 1928 av stuteriöverstyrelsen beräknats till 217,000 kronor har styrelsen, då inkomsten av totalisatormedel alltid måste anses osäker, ansett, att riksstatsanslaget till prisbelöningar av hästar tillsvidare borde upptagas till samma belopp som för nu löpande budgetår eller 30,000 kronor.

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet vid beräkningen av inkomsterna för budgetåret 1927—1928 anfört skulle den statsverket tillkommande inkomsten från vadhållning medelst totalisator vid kapplöpningar och travtävlingar hädanefter uppföras å riksstatens inkomstsida såsom en särskild inkomsttitel. Härvid förutsättes å utgiftssidan ett motsvarande anslag, avsett att direkt utgå av totalisatormedel, under vilket anslag redovisas de särskilda ändamål, vartill ifrågavarande medel disponeras. Från detta an-

slag skulle sålunda utanordnas bidrag såväl till hästpremieringarna som ock till åtgärder för inhemska häststammar samt stamboksföring rörande hästar.

Vad angår beräkningen av ifrågavarande anslag har departementschefen beträffande hästpremieringarna erinrat, att de av stuteriöverstyrelsen i detta avseende uppgjorda kostnadsberäkningarna vore byggda på tillämpningen av vissa av styrelsen ifrågasatta ändrade bestämmelser i nu gällande premieringsreglemente. I avvaktan på att ett närmare ställningstagande till detta förslag kunde äga rum, borde kostnaderna för 1928 års premieringar beräknas efter nu gällande grunder till 160,000 kronor.

Vidare har departementschefen anfört.

»Till åtgärder för inhemska häststammar samt stamboksföring rörande hästar torde för budgetåret 1927—1928 böra, i överensstämmelse med stuteriöverstyrelsens förslag, stå till förfogande samma belopp som föregående år, 25,000 kronor.

För ifrågavarande båda ändamål skulle sålunda behövas medel å tillhopa 185,000 kronor. Såsom av ovan lämnade uppgifter rörande tillgängliga totalisatormedel framgår, räcka dessa väl till för bestridande av hithörande kostnader jämväl vad angår hästpremieringarna. Något särskilt anslag till dessa är sålunda ej påkallat. Skulle genom av Kungl. Maj:t vidtagna förändringar i hästpremieringsreglementet någon stegring av utgifterna påkallas, torde även dessa kunna bestridas av tillgängliga totalisatormedel.

Det nya anslag, som i överensstämmelse med vad förut sagts skulle uppföras i riksstaten att utgå direkt av totalisatormedel, synes sålunda böra bestämmas till 185,000 kronor. Anslaget, som torde upptagas under titel »Hästavelns befrämjande», bör erhålla karaktären av ordinarie reservationsanslag, innebärande att samtliga statens inkomster av totalisatormedel från och med ingången av budgetåret 1927—1928 uppföras å anslaget samt att vid budgetårets utgång eventuellt befintligt överskott kvarstår till ett kommande år såsom reservation å anslaget.»

Utskottet.

Då på sätt framgår av statsrådsprotokollet de totalisatormedel, som beräknats inflyta år 1927, jämte beräknad reservation å sådana medel från föregående år torde väl räcka till för bestridande av utgifterna under år 1928 för ifrågavarande ändamål, kan utskottet icke biträda motionärernas förslag om uppförande för budgetåret 1927—1928 av särskilt anslag för prisbelöningar av hästar. Utskottet vill framhålla att med departementschefens utgiftsberäkning å totalisatormedlen skulle uppkomma ett överskott av icke mindre än (275,000 — 185,000 =) 90,000 kronor. Då Kungl. Maj:ts framställning icke heller i övrigt föranleder någon utskottets erinran hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å motionen II: 191 till hästavelns befrämjande uppföra å riksstaten ett ordinarie reservationsanslag av 185,000 kronor, att direkt utgå av totalisatormedel.

[43.] 9:o) **Understöd åt kontrollföreningsverksamhet.** Under punkt 43 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till understöd åt kontrollföreningsverksamhet uppföra i riksstaten ett ordinarie reservationsanslag av 65,000 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 95 och 96).

Till understöd åt kontrollföreningsverksamhet — vartill statsbidrag tidigare utgått från anslaget till höjande av det mindre jordbruket — har från och med budgetåret 1923—1924 uppförts ett extra reservationsanslag, vilket för budgetåret 1926—1927 utgår med 65,000 kronor.

Kungl. Maj:ts framställning innebär, att för ändamålet skulle för budgetåret 1927—1928 göras tillgängligt enahanda belopp som för innevarande budgetår.

Härjämte ifrågasättes anslagets omföring till ordinarie, i vilken fråga departementschefen gjort följande uttalande:

»Under nionde huvudtiteln finnas för närvarande såsom extra anslag upptagna vissa anslag, vilka avses till bestridande av utgifter för främjande av olika grenar av lanthushållningen enligt av riksdagen prövade grunder och av Kungl. Maj:t utfärdade närmare bestämmelser. Med dessa anslag tillgodoses ändamål, vilka för lanthushållningens främjande och utveckling äro av synnerligen stor betydelse. Dessa anslag hava nu utgått under ett flertal år och kunna, åtminstone så vitt angår en del av ifrågavarande verksamhetsgrenar, anses vara av konstant natur och till sina belopp mera bestämda. Så synes mig förhållandet vara med nu omhandlade anslag till kontrollföreningsverksamheten ävensom anslagen till befrämjande i allmänhet av svinaveln, fåravelns befrämjande, biskötselns befrämjande samt befordrande av inhemsk fröodling. Med hänsyn till den ställning nämnda anslag sålunda intaga anser jag desamma böra från och med instundande budgetår omföras till ordinarie, och kommer jag att vid behandlingen av respektive utgiftsändamål göra framställning härom.»

Utskottet. Mot att anslaget till understöd åt kontrollföreningsverksamhet upptages med oförändrat belopp har utskottet intet att erinra. Utskottet vill ock på av departementschefen anförda skäl tillstyrka, att detta liksom de övriga härovan angivna anslagen omföras till ordinarie.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till understöd åt kontrollföreningsverksamhet uppföra i riksstaten ett ordinarie reservationsanslag av 65,000 kronor.

10:o) **Avelscentra för nötboskap.** Under punkt 44 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för bestridande av kostnaderna för förnyad tävlan för utseende av avelscentra för nötboskap anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 21,700 kronor. [44.]

Kungl. Maj:ts förevarande framställning, som överensstämmer med den av 1925 års riksdag utan erinran lämnade beräkningen av medelsbehovet för tävlingarnas upprätthållande till och med budgetåret 1931—1932, föranleder icke någon utskottets erinran. Utskottet hemställer alltså, *Utskottet.*

att riksdagen må för bestridande av kostnaderna för förnyad tävlan för utseende av avelscentra för nötboskap anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 21,700 kronor.

11:o) **Befrämjande i allmänhet av svinaveln.** Under punkt 47 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till befrämjande i allmänhet av svinaveln uppföra i riksstaten ett ordinarie reservationsanslag av 52,000 kronor. [47.]

Till åtgärder för höjande av landets svinavel har riksdagen anvisat anslag å extra stat alltsedan 1912. Anslagsbehovet för budgetåret 1926—1927 beräknades till 60,000 kronor och avsåg kalenderåret 1926. På grund av förefintlig reservation å anslaget kunde emellertid medelsanvisningen inskränkas till 52,000 kronor.

Kungl. Maj:ts framställning innebär, att det hittills såsom extra reservationsanslag anvisade anslaget för ändamålet skulle omföras till ordinarie. Anslaget har beräknats efter en medelsåtgång av liksom för budgetåret 1926—1927 60,000 kronor och en påräknad reservation av 8,000 kronor.

Med hänvisning till vad utskottet under punkt 9 anfört beträffande anslagets omföring till ordinarie, hemställer utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, *Utskottet.*

att riksdagen må till befrämjande i allmänhet av svinaveln uppföra i riksstaten ett ordinarie reservationsanslag av 52,000 kronor.

12:o) **Avkastningsbedömning rörande avelssvin.** Under punkt 48 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anordnande av avkastningsbedömning rörande avelssvin anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra anslag av 15,500 kronor. [48.]

Sedan år 1920 har riksdagen anvisat anslag för anordnande av avkastningsbedömning rörande avelssvin. I riksstaten för innevarande budgetår har för ändamålet uppförts ett extra reservationsanslag av 14,000 kronor. Arbetet är såsom ett led i centralanstaltens för jordbruksförsök verksamhet sedan 1923 förlagt till ett större vid Åstorp i Skåne beläget svinstall.

(Statsrådsprotokollet sid. 104—106.)

Anslagsökningen å 1,500 kronor är föranledd av behovet att höja årsarvodet för den vid Åstorp placerade försöksassistenten, till följd därav att efter den 1926 genomförda löneregleringen vid centralanstalten dels tillfällig löneförbättring bortfallit dels ock dyrtidstillägget utginge efter för reglerade verk gällande grunder. Detta innebure emellertid ingen reel anslagsförhöjning utan endast en ersättning för de medel, som tidigare utgått från särskilt beviljade anslagsmedel.

Utskottet. Mot framställningen har utskottet icke något att erinra, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må för anordnande av avkastningsbedömning rörande avelssvin anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra anslag av 15,500 kronor.

[49.] 13:o) **Fåravelns befrämjande.** Under punkt 49 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till fåravelns befrämjande uppföra i riksstaten ett ordinarie reservationsanslag av 24,000 kronor.

Till fåravelns befrämjande har riksdagen för vart och ett av åren 1918—1922 å extra stat anvisat ett reservationsanslag av 35,000 kronor. För tiden därefter har på grund av förefintlig reservation å anslaget ytterligare medel för ändamålet icke behövt beviljas i vidare mån, än att för budgetåret 1926—1927 anvisats 18,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 12 februari 1926 såsom statsbidrag för kalenderåret 1926 för ifrågavarande ändamål anvisat 28,500 kronor.

Kungl. Maj:ts framställning innebär, att det hittills såsom extra reservationsanslag anvisade anslaget för ändamålet skulle omföras till ordinarie. Anslaget har beräknats efter en medelsåtgång av 30,000 kronor och en påräknad reservation av 6,000 kronor.

Utskottet. Anslagsberäkningen föranleder icke någon utskottets erinran. Med hänvisning i övrigt till vad utskottet under punkt 9 anfört beträffande anslagets omföring till ordinarie, hemställer utskottet,

att riksdagen må till fåravelns befrämjande uppföra i riksstaten ett ordinarie reservationsanslag av 24,000 kronor.

14:o) **Fjäderfäavelns befrämjande.** Under punkt 50 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till fjäderfäavelns befrämjande anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra anslag av 19,000 kronor. [50.]

Till fjäderfäavelns befrämjande har riksdagen årligen från och med 1904 anvisat anslag. Beloppet härav har för budgetåret 1926—1927 utgjort 17,000 kronor. Anslaget har karaktär av reservationsanslag.

Anslagen hava av Kungl. Maj:t under vissa villkor ställts till Sveriges allmänna fjäderfäavelsförenings förfogande.

Kungl. Maj:ts förslag innefattar förslag om anvisande av ett i förhållande till medelsanvisningen för ändamålet för innevarande budgetår med 2,000 kronor förhöjt belopp samt anslagets omföring från reservationsanslag till obetecknat anslag. Såsom motiv för anslagsförhöjningen har framhållits behovet av anställande av en väl meriterad förste konsulent, för vars avlönande i stället för förut beräknade 3,000 kronor skulle erfordras 5,000 kronor. För förändringen av anslagets natur har departementschefen framhållit, att anslaget helt disponeras till statsunderstöd åt enskild förening, vid vilket förhållande detsamma borde enligt gällande praxis uppföras såsom obetecknat anslag.

Framställningen föranleder icke någon utskottets erinran, varför utskottet hemställer, *Utskottet.*

att riksdagen må till fjäderfäavelns befrämjande anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra anslag av 19,000 kronor.

15:o) **Biskötselns befrämjande.** Under punkt 51 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till biskötselns befrämjande uppföra i riksstaten ett ordinarie reservationsanslag av 8,000 kronor. [51.]

Till biskötselns befrämjande har riksdagen anvisat medel å extra stat alltsedan 1918. Årliga medelsbehovet för ändamålet har från och med 1924 beräknats till 10,000 kronor. Med hänsyn till förefintlig reservation har anslagsanvisningen emellertid vissa år kunnat begränsas. För budgetåret 1926—1927 ha sålunda anvisats allenast 8,000 kronor.

Kungl. Maj:ts framställning innefattar förslag om att det hittills såsom extra reservationsanslag anvisade anslaget för ändamålet skulle omföras till ordinarie. Anslaget har beräknats med hänsyn till en påräknad reservation av omkring 3,000 kronor.

Utskottet. Mot anslagsberäkningen har utskottet intet att erinra. Med hänvisning i övrigt till vad utskottet under punkt 9 anfört beträffande anslagets omföring till ordinarie hemställer utskottet,

att riksdagen må till biskötselns befrämjande uppföra i riksstaten ett ordinarie reservationsanslag av 8,000 kronor.

[60.] 16:o) **Allmänt anslag till hushållningssällskapen.** Under punkt 60 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja det under titel allmänt anslag till hushållningssällskapen uppförda ordinarie anslaget, nu 2,100,000 kronor, med 800,000 kronor till 2,900,000 kronor, att utgå enligt av departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkta grunder.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet sid. 127—132.

Motioner. I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nr 106 i första kammaren av herr *Svensson, Martin m. fl.* och nr 185 i andra kammaren av herr *Svensson* i Grönvik *m. fl.* har hemställts, att det i Kungl. Maj:ts proposition nr 1 under titel allmänt anslag till hushållningssällskapen uppförda ordinarie anslaget höjes till 3,500,000 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionerna.

Enligt beslut av 1913 års riksdag skulle i stället för den andel i brännvinsförsäljningsmedlen, vilken tidigare tillkommit hushållningssällskapen, till sällskapen från och med år 1915 utgå viss årlig ersättning, vilken av riksdagen bestämdes till 2,100,000 kronor. I riksstaten för varje budgetår har därefter för ändamålet upptagits ett ordinarie anslag å nämnda belopp.

Enligt förordningen den 8 juni 1923 (nr 230) skall vid fördelningen av statsbidraget så förfaras, att ett grundbelopp av 10,000 kronor tillföres varje hushållningssällskap samt att därefter av anslagets återstod sex tiondelar fördelas efter den med jordbruk och fiske sysselsatta folkmängden inom hushållningssällskapsområdena, tre tiondelar efter den övriga folkmängden inom samma områden, dock att där stad inom hushållningssällskaps område har mer än 10,000 invånare av överskjutande invånarantalet medräknas allenast tjugu procent, samt en tiondel efter arealen av sällskapens områden.

Utöver nämnda ordinarie anslag har riksdagen från och med 1920 såsom extra anslag beviljat hushållningssällskapen bidrag. Detta extra anslag är för innevarande budgetår uppfört med 682,000 kronor. Från och med 1925 fördelas det extra anslaget mellan sällskapen efter samma grunder, som gälla för den del av det ordinarie anslaget, som ej utgör grundbidrag.

Med ifrågavarande tillfälliga anslag har, såsom jämväl uttalats i 1925 och 1926 års statsverkspropositioner, åsyftats att bereda hushållningssällskapen ersättning för de kostnader, vilka direkt föranledas av den nya organisationen. För dessa — avseende rese- och traktamentsersättning åt lantbruksombud och ledamöter i förvaltningsutskott — beräknades tagas i anspråk 150,000 kronor. Den övriga delen av avslaget eller 532,000 kronor avsågs för uppehållande av sällskapens egentliga verksamhet.

Förhöjningen i anslagsbeloppet har av departementschefen motiverats sålunda:

»Ehuru det ännu icke torde vara möjligt att slutgiltigt bedöma verkningarna av den genomförda omorganisation av hushållningssällskapen, synes erfarenheten emellertid redan nu giva vid handen, att förändringarna medfört större livlighet i sällskapens verksamhet. Denna utveckling bör så långt möjligt understödjas av staten.

Med en vidgad verksamhet likasom genom de direkta utgifter, som följt av omorganisationen, har emellertid för hushållningssällskapen uppkommit ett ökat behov av medel. Därav följer större krav på bidrag från statens sida. De skäl, som lantbruksstyrelsen och hushållningssällskapens ombud anfört till stöd för en höjning av det för närvarande utgående statsunderstödet till sällskapen, synas mig beaktansvärda, och vill jag fördenskull tillstyrka en dylik ökning. Av statsfinansiella skäl synes det emellertid för närvarande icke möjligt att härvid sträcka sig så långt som föreslagits. En höjning av den till hushållningssällskapen nu utgående summan av tillhopa 2,782,000 kronor till 2,900,000 kronor torde innebära en icke obetydlig bättring i de rådande förhållandena.

I samband härmed vill jag föreslå, att det såsom tillfälligt anslag till hushållningssällskapen hittills anvisade extra anslaget sammanslås med det ordinarie anslaget. Sällskapens bidragsbehov är numera jämförelsevis konstant, och en fast förhöjning av det nuvarande ordinarie anslaget är av rådande förhållanden påkallad. Såväl på grund härav som ock med hänsyn därtill, att extra anslaget till sällskapen numera fördelas efter samma grunder som gälla för den del av ordinarie anslaget, som ej utgör grundbidrag, synes anledning att bibehålla en fördelning av bidragsbeloppen å två anslag ej vidare förefinnas.

I händelse av bifall till detta förslag bör jämväl för det ökade ordinarie anslaget gälla den i ovannämnda kungörelse den 8 juni 1923 (nr 230) bestämda grund för anslagets fördelning.»

I såväl Kungl. Maj:ts förevarande framställning som de i ämnet väckta motionerna framhålles, hurusom den efter omorganisationen 1923 inträdda större livaktigheten i hushållningssällskapens verksamhet ävensom de genom omorganisationen orsakade direkta utgifter i väsentlig mån ökat sällskapens *Utskottet.*

behov av understöd från statens sida. Några delade meningar torde heller knappast råda därom att staten bör i möjligaste mån söka tillgodose detta behov. För egen del kan utskottet med allt erkännande av de skäl, som anförts för det i motionerna ifrågasatta beloppet av statsekonomiska hänsyn icke förorda beviljande av högre belopp än Kungl. Maj:t föreslagit. Då Kungl. Maj:ts förslag ej heller i övrigt ger anledning till någon utskottets erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å motionerna I:106 och II:185 höja det under titel allmänt anslag till hushållningssällskapen uppförda ordinarie anslaget, nu 2,100,000 kronor, med 800,000 kronor till 2,900,000 kronor att utgå enligt av departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkta grunder.

[61.] 17:o) **Sekreterare hos hushållningssällskapen.** Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkt 61 föreslagit hemställer utskottet,

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår såsom statsbidrag för kalenderåret 1927 till avlönande av sekreterare hos hushållningssällskapen anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra förslagsanslag av 170,000 kronor.

[63.] 18:o) **Ordnad bokföring vid mindre jordbruk m. m.** Under punkt 63 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk m. m. anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

Såsom bidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk har riksdagen årligen från och med 1912 anvisat anslag. Villkoren för erhållande av dylika bidrag äro fastställda i kungörelsen den 31 december 1915 (nr 599) med däri genom kungörelsen den 10 december 1920 (nr 825) gjord ändring. Statsbidrag utgår för varje bokföringsbyrå med *dels* visst belopp till byråns driftkostnad, *dels* visst belopp för varje upprättat bokslut för vissa jordegendomar, *dels ock* visst belopp för varje upprättat räkenskapsutdrag efter bokslut. Dessa räkenskapsutdrag bearbetas av lantbruksstyrelsen till räntabilitetsberäkningar, och kostnaderna härför gäldas från ifrågavarande anslag. Från och med budgetåret 1924—1925 har riksdagen härjämte beviljat medel till åstadkommande medelst särskilda produktionskostnadsundersökningar av material för en grundligare analys av jordbruksdriftens räntabilitet.

Medelsbehovet för ovanberörda ändamål har för ett vart av budgetåren 1925—1926 och 1926—1927 beräknats till 23,600 kronor. Med hänsyn till förefintlig reservation har för vartdera året dock anvisats anslag med lägre belopp, för sistnämnda budgetår med 18,600 kronor. Av sålunda tillgängliga medel avsågos till bokföringskostnader och byråkostnader 6,750 kronor, till räkenskapsutdrag 6,100 kronor, till statistisk bearbetning och tryckning 5,750 kronor samt till produktionskostnadsundersökningar 5,000 kronor.

Från och med budgetåret 1923—1924 har anslaget extra reservationsanslags natur.

Det nu äskade anslaget har beräknats efter ett medelsbehov, som med 6,400 kronor överstiger det för innevarande budgetår beräknade samt med iakttagande av att någon reservation å anslaget icke torde vara påräknelig.

Departementschefen har till stöd för anslagsäskandet anfört följande:

»Det för budgetåret 1927—1928 såsom erforderligt uppskattade beloppet till åtgärder för åstadkommande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk har beräknats väsentligt högre än för innevarande budgetår. Såsom lantbruksstyrelsen framhållit hänför sig ökningen i främsta rummet till en ytterligare anslutning till de nu befintliga bokföringsbyråerna. Denna utveckling synes ur allmänna synpunkter och med hänsyn till det ändamål ifrågavarande anslag avser att tjäna betydelsefull. För min del är jag även beredd föreslå ökat ekonomiskt stöd för verksamheten. Rådande statsekonomiska förhållanden torde emellertid tvinga till viss återhållsamhet. Därest en ökning av det för närvarande till bokföringskostnader, bokföringsbyråernas driftkostnader samt räkenskapsutdrag jämte dessas bearbetning och tryckning utgående anslagsbeloppet, tillhopa 18,600 kronor, ökas med 5,200 kronor, synes därigenom medgivas en icke oväsentlig utvidgning av verksamheten. Fördelningen av sagda anslagssumma, 23,800 kronor, har därvid beräknats sålunda: bokföringskostnader 8,400 kronor, byråkostnader 1,200 kronor, räkenskapsutdrag 8,400 kronor samt statistisk bearbetning och tryckning 5,800 kronor.

Det belopp å 1,200 kronor, varmed anslagsbeloppet till pågående produktionskostnadsundersökningar föreslås höjt, är avsett för publicering under budgetåret 1927—1928 av de resultat, som vunnits under de tre år undersökningarna med utgången av löpande budgetår pågått. Då offentliggörande av resultaten av ifrågavarande undersökningar måste anses såsom en förutsättning för att det med dem avsedda syftet skall kunna vinnas och då den föreslagna tiden för den första publiceringen synes mig lämplig med hänsyn till att, enligt vad i ärendet uppgivits, under denna tid vissa undersökningar angående jordbruksarbetenas effektivitet beräknas komma att slutföras, finner jag sagda höjning i det för närvarande till 5,000 kronor beräknade beloppet för undersökningarna väl motiverad.

Sammanlagt skulle sålunda det av mig föreslagna anslaget uppgå till 23,800 + 6,200 = 30,000 kronor.»

Utskottet. Av ovanstående framgår att den föreslagna anslagsökningen till ett belopp av 2,350 kronor belöper på kostnaderna för upprättande av räkenskapsutdrag samt dessas statistiska bearbetning och tryckning. Utan att vilja ifrågasätta någon förändring i det härför nu beräknade beloppet vill utskottet uttala att då med hänsyn till det under alla förhållanden jämförelsevis begränsade antal egendomar, varom här kan bliva fråga, de statistiska resultaten näppeligen kunna erhålla någon mera allmängiltig betydelse, någon utvidgning av den statistiska bearbetningen utöver vad som avses med det nu föreslagna beloppet i varje fall icke synes böra ske. Utskottet, som i övrigt icke finner förevarande framställning giva anledning till något särskilt yttrande, hemställer,

att riksdagen må såsom bidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk m. m. anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

[64.] 19:o) **Jordbrukskonsulenter.** Under punkt 64 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till avlönande under 1927 av högst 56 jordbrukskonsulenter anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra förslagsanslag av 270,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet sid. 138—140.

Motion. I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 195 av herr *Lorichs m. fl.*, har hemställts, att riksdagen ville — med avslag å Kungl. Maj:ts framställning i punkt 64 av nionde huvudtiteln — för avlönandet under år 1927 av 45 jordbrukskonsulenter och 26 husdjurskonsulenter bevilja för budgetåret 1927—1928 ett extra förslagsanslag av 345,000 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionen.

Det för innevarande budgetår upptagna anslaget, vilket är avsett för avlönande av 56 jordbrukskonsulenter, uppgår till 255,000 kronor.

Motionärernas förslag sammanfaller med ett av lantbruksstyrelsen framställt, i statsrådsprotokollet återgivet förslag gående ut på inrättande i varje hushållningssällskap av en husdjurskonsulent eller sålunda sammanlagt 26 sådana konsulenter, i samband varmed föreslås minskning i antalet jordbrukskonsulenter till 45. De förra konsulenterna skulle hava sitt huvudsakliga arbetsfält förlagt till husdjursskötselns område under det de senare skulle sysselsättas med uppgifter avseende i huvudsak det egentliga jordbruket och egnahemsverksamheten.

Utskottet. Beträffande först den väckta motionen vill utskottet icke förneka att en uppdelning av konsulenternas verksamhet under vissa omständigheter kan vara fördelaktig. Det får dock icke förbises att en för hela landet ensartad anordning, såsom i motionen synes avses, ej lämpligen låter sig genomföras

på grund av de i skilda delar av landet rådande mycket olika förhållanden. Icke heller bör man helt bortse från de olägenheter i vissa avseenden som en allt för långt driven uppdelning av konsulenternas verksamhet kan medföra. Det behov, som i förevarande avseende kan föreligga, synes utskottet bäst tillgodoses av hushållningssällskapen själva genom efter förhållandena anpassade åtgärder. Anvisande för ifrågavarande speciella ändamål av väsentligt ökat anslag kan utskottet vid angivet förhållande icke förorda, utan torde sällskapen hava att i den mån medel för ändamålet erfordras anlita de för hushållningssällskapens allmänna verksamhet till förfogande stående medel, i fråga varom utskottet här ovan under punkt 16 i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag tillstyrkt viss förhöjning. Utskottet ansluter sig därför till Kungl. Maj:ts förslag. Den höjning å 15,000 kronor å innevarande års anslag, som detta förslag innebär, hänför sig till beräknade ytterligare ålderstillägg, varför kostnaderna enligt gällande bestämmelser skola bestridas av statsmedel.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å motionen II:195 såsom bidrag till avlönande under 1927 av högst 56 jordbrukskonsulenter anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra förslagsanslag av 270,000 kronor.

20:o) **Vandringsrättare.** Under punkt 65 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till avlönande under kalenderåret 1927 av vandringsrättare anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra anslag av 114,000 kronor. [65.]

Såsom bidrag till avlönande av vandringsrättare i Dalarna och Norrland anvisade riksdagen första gången anslag å extra stat för 1912. Sedermera beviljades anslag för anställande av vandringsrättare även i övriga delar av landet. Bidraget har beräknats till 1,500 kronor för år för varje vandringsrättare. För kalenderåret 1926 beräknades bidrag skola utgå till 73 vandringsrättare eller sålunda tillhopa med 109,500 kronor, till vilket belopp anslag för ändamålet uppförts i riksstaten för budgetåret 1926—1927 såsom extra reservationsanslag.

Kungl. Maj:ts framställning innebär, att medel skulle göras tillgängliga för statsbidrag till avlönande under 1927 av ytterligare tre vandringsrättare eller sålunda tillhopa 76, för vilket ändamål tarvas ökning av anslaget med 4,500 kronor till 114,000 kronor. Härjämte föreslås anslaget, som nu har natur av reservationsanslag, skola omföras till obetecknat anslag.

Med hänsyn till vandringsrättarinstitutionens stora betydelse för jordbruket förordar utskottet den begärda anslagsökningen och har icke heller något att erinra mot anslagets omföring till obetecknat anslag. *Utskottet.*

Utskottet hemställer,

att riksdagen må såsom bidrag till avlönande under kalenderåret 1927 av vandringsrättare anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra anslag av 114,000 kronor.

[66.] 21:o) **Utbildningskurser för vandringsrättare.** Under punkt 66 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anordnande under kalenderåret 1928 av utbildningskurser för vandringsrättare anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 2,500 kronor.

Departementschefen har — under erinran att enligt gällande bestämmelser såsom villkor för att kunna antagas till vandringsrättare fordras bland annat att hava genomgått en därtill anordnad särskild utbildningskurs — i likhet med lantbruksstyrelsen ansett anslag till kurser av ifrågavarande slag böra göras tillgängligt jämväl för 1927. Medelsbehovet har för två kurser beräknats till 3,400 kronor, varav 900 kronor kan täckas av behållning å tidigare för ändamålet anvisade anslag. Departementschefen har ansett att det liksom förut bör vara Kungl. Maj:t obetaget att, om behovet så kräver, till dessa kurser anvisa fyllnadsanslag från andra till Kungl. Maj:ts disposition stående medel.

Utskottet. Utskottet biträder förslaget och hemställer,

att riksdagen må för anordnande under kalenderåret 1928 av utbildningskurser för vandringsrättare anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 2,500 kronor.

[67.] 22:o) **Täckdikningsförmän.** Under punkt 67 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till avlönande under 1927 av täckdikningsförmän anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra anslag av 17,000 kronor.

Medelsbehovet för 1927 har beräknats till i likhet med för 1926 25,000 kronor. Med hänsyn till påräknad reservation av 8,000 kronor erfordras emellertid nytt anslag med allenast 17,000 kronor.

Anslaget, som hittills uppförts såsom reservationsanslag, föreslås skola omföras till obetecknat anslag.

Utskottet. Framställningen biträdes av utskottet, som alltså hemställer,

att riksdagen må såsom bidrag till avlönande under 1927 av täckdikningsförmän anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra anslag av 17,000 kronor.

[79.] 23:o) **Befordrande av inhemsk fröodling.** Under punkt 79 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till befordrande av inhemsk fröodling uppföra i riksstaten ett ordinarie reservationsanslag av 16,000 kronor.

För befordrande av inhemsk fröodling har riksdagen från och med 1908 årligen anvisat anslag å extra stat. Medelsbehovet har under de senare åren i allmänhet beräknats till 22,000 kronor årligen. Med hänsyn till förefintlig reservation av 7,000 kronor har för budgetåret 1926—1927 för ändamålet anvisats ett extra anslag av 15,000 kronor.

Anslaget har beräknats efter ett medelsbehov av såsom hittills 22,000 kronor och en påräknad reservation av 6,000 kronor, och föreslås detsamma skola omföras till ordinarie.

Mot anslagsberäkningen har utskottet intet att erinra. Under hänvisning i övrigt till vad utskottet under punkt 9 anfört beträffande anslagets omföring till ordinarie hemställer utskottet, *Utskottet.*

att riksdagen må till befordrande av inhemsk fröodling uppföra i riksstaten ett ordinarie reservationsanslag av 16,000 kronor.

24:o) **Sveriges pomologiska förening.** Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkt 83 föreslagit hemställer utskottet, [83.]

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår till understöd åt Sveriges pomologiska förening för dess verksamhet under kalenderåret 1927 anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra anslag av 12,000 kronor.

25:o) **Befrämjande av linodling.** Under punkt 84 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att [84.]

a) till åtgärder under 1927 för befrämjande av linodling anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 8,000 kronor;

b) medgiva att, där å statslån, som från lånefonden för mindre linberedningsanstalter utlämnats av hushållningssällskap, uppkommit förlust, Kungl. Maj:t må äga att, på framställning av hushållningssällskapet och efter prövning av de i varje fall förekommande omständigheter, av fondens medel anvisa hushållningssällskapet gottgörelse för den lidna förlusten med skäligt belopp.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet sid. 205—208.

I vad framställningen avser anslag till linodlingens befrämjande innebär densamma, att anslag skall utgå med oförändrat belopp.

Beträffande frågan om ersättning till vissa hushållningssällskap för förluster å statslån, beviljade från lånefonden för mindre linberedningsanstalter framhålles i statsrådsprotokollet följande:

Omförmälda lånefond, som har till uppgift att underlätta anläggandet av mindre linberedningsanstalter, har tillkommit genom beslut av 1919 års lagtima riksdag. Såsom kapitalökning till fonden anvisades av samma riks-

dag 300,000 kronor. Någon ökning av fonden har sedermera icke ägt rum och icke heller varit av behovet påkallad.

Lånerörelsen försiggår med hushållningssällskapen såsom låneförmedlare. Kommerskollegium och lantbruksstyrelsen gemensamt bevilja hushållningssällskapen på ansökning statslån för att därav utlämna linberedningslån till förening, bolag eller enskild för anläggande av mindre linberedningsanstalter med inredning och utrustning. Låneräntan är 5 procent och lånetiden 17 år, därav de två första åren amorteringsfria. Vid utgången av vart och ett av de därpå följande femton åren skall lån enligt 1924 års ändrade bestämmelser återbetalas med lika annuitet. Statslånen utlämnas till hushållningssällskapen mot sällskapens förskrivning därå. Någon föreskrift rörande den säkerhet, som låneförmedlaren-hushållningssällskapet äger avfordra sina låntagare, finnes icke. Förvaltningsbidrag utgår icke för låneförmedlingen, och några bestämmelser rörande gottgörelse för av låneförmedlaren genom förmedlingen gjorda förluster finnas icke heller.

Till Kungl. Maj:t hava av nedannämnda hushållningssällskap ingivits ansökningar om avskrivning av följande lånebelopp, nämligen dels av ett den 29 december 1919 Kalmar läns norra hushållningssällskap beviljat statslån å 25,000 kronor, vilket utlämnats såsom linberedningslån till Kalmar läns linodlingsförening u. p. a., dels av ogulden del av ett Kopparbergs läns hushållningssällskap samma dag beviljat statslån å 11,250 kronor, av vilket utlämnats linberedningslån å 10,000 kronor till Södra Dalarnas linberedningsförening u. p. a. i Hedemora och 1,250 kronor till Rönndalens linskäkt i Enviken, dels ock av återstående delen, 5,500 kronor, av ett Kristianstads läns hushållningssällskap beviljat lån å 7,500 kronor, som numera innehaves av föreningen Linslöjden, Kristianstads läns linodlingsförening u. p. a.

Utskottet. Mot Kungl. Maj:ts förslag i vad rör anslaget till linodlingens främjande har utskottet intet att erinra. Beträffande förslaget i övrigt håller jämväl utskottet före, att staten icke bör undandraga sig att i sin mån träda emellan för att skydda hushållningssällskapen för förluster på grund av utlämnade linberedningslån. Kungl. Maj:ts förslag förutsätter för ersättnings utgående, att förlusten varder vederbörligen konstaterad. Detta torde icke kunna ske på annat sätt än genom vederbörande linberedningsföretags försättande i konkurs med i regel åtföljande driftsnedläggelse. En sådan utveckling av förhållandena finner utskottet för sin del böra i möjligaste mån förekommas icke minst i betraktande av att ifrågavarande företag tillkommit med statens medverkan för att under en kritisk tid tillgodose det oundgängligaste behovet av lin inom landet och att det ekonomiska trångmål, vari vissa av dessa företag efter kristidens slut råkat, torde bero på omständigheter, över vilka företagen icke kunnat råda. Utskottet anser därför, att med avseende å företag, som ännu icke trätt i likvidation, jämväl andra vägar för tillgodoseende av ifrågavarande syfte böra undersökas. Sålunda torde det icke vara uteslutet, att ett sådant företag genom viss av

Kungl. Maj:t medgiven avskrivning av erhållet lån skulle kunna beredas möjlighet till driftens fortsatta uppehållande och därmed förhjälpas till att infria sina därefter kvarstående förbindelser i förevarande avseende till vederbörande hushållningssällskap. Utskottet kan sålunda icke biträda Kungl. Maj:ts förslag sådant det nu föreligger, utan anser att frågan bör göras till föremål för förnyad utredning, i samband med vilken hushållningssällskapen böra beredas tillfälle yttra sig angående storleken av den eventuella avskrivning, som skulle krävas för ernående av det avsedda syftet. Ehuru utskottet, på grund av den ställning utskottet sålunda funnit sig böra intaga till Kungl. Maj:ts förslag i huvudsaken, saknar anledning att närmare ingå på frågan, kan utskottet likväl icke underlåta uttala sina principiella betänkligheter mot att för i förslaget angivet ändamål taga i anspråk lånefondens medel.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) till åtgärder under 1927 för befrämjande av linodling anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 8,000 kronor;

b) med avslag å Kungl. Maj:ts förevarande framställning under punkten b) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förnyad utredning angående sättet för statens mellankomst med avseende å de förluster, som kunna komma att åvila hushållningssällskapen på grund av från lånefonden för mindre linberedningsanstalter utlämnade lån samt om framläggande för riksdagen av det förslag i ämnet, vartill utredningen kan föranleda.

26:o) **Ogräsens bekämpande.** Under punkt 86 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för bekämpande av ogräs anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 4,000 kronor. [86.]

På framställning av Kungl. Maj:t har riksdagen för anordnande genom centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet av uppvisningsfält angående metoder för bekämpandet av ogräs från och med 1921 ställt särskilda medel till Kungl. Maj:ts förfogande.

För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats ett extra reservationsanslag av 3,500 kronor, därvid hänsyn tagits till att å tidigare anslag för ändamålet kvarstode en behållning av 500 kronor.

Framställningen tillstyrkes av utskottet, som alltså hemställer, *Utskottet.*

att riksdagen må för bekämpande av ogräs anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 4,000 kronor.

[91.] 27:o) **Understöd åt föreningar för jordbrukskredit.** Under punkt 91 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till understöd åt föreningar för jordbrukskredit anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra förslagsanslag av 25,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär uppförande av anslag för ifrågavarande ändamål med samma belopp som för innevarande budgetår.

Motioner. I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen nr 67 i första kammaren av herr *Linders m. fl.* och nr 103 i andra kammaren av herr *Magnusson* i Skövde *m. fl.*, har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att en statsgaranti av högst 1,000,000 kronor ställes för varje godkänd centralkassa för jordbrukskredit med tillägg av 200,000 kronor för varje län utöver ett, varav centralkassans verksamhetsområde består, genom att från riksgäldskontoret till riksbanken överlämnas statsobligationer till härför erforderligt belopp under samma villkor, som gälla för de obligationer, vilka förut för samma ändamål överlämnats.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionerna.

I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag medgav 1915 års riksdag att för varje centralkassa för jordbrukskredit, som vunne godkännande från det allmännas sida, svenska statens obligationer till ett värde av 100,000 kronor finge från riksgäldskontoret överlämnas till Sveriges riksbank att av denna innehavas såsom en gemensam pant för samtliga centralkassans förbindelser med rätt för kassans fordringsägare att använda panten till täckande av sina fordringar i den mån kassans egna tillgångar, de belopp inberäknade, som på grund av medlemmarnas i kassan ansvarighet för dessa förbindelser kunde från dem uttaxeras därtill visade sig otillräckliga och under vissa närmare angivna villkor.

Vidare har 1925 års riksdag med bifall till av Kungl. Maj:t framställt förslag i ämnet medgivit, att från riksgäldskontoret finge till Sveriges riksbank överlämnas svenska statens obligationer till ett belopp av 100,000 kronor att, där jordbrukskassa eller centralkassa för jordbrukskredit i avseende å medlemmarnas ansvar för kassans förbindelser beslutat nedsättning, som möjliggjorts genom ändringar, vilka vidtagits i gällande bestämmelser angående godkännande av dylik kassa från det allmännas sida, av riksbanken användas till täckande av förlust som i följd av nedsättningen kunde hava tillfogats någon, som, då beslutet därom registrerades, ägde fordran hos kassan under vissa närmare angivna villlkor.

Motionärerna framhålla, hurusom sedan 1915, då lagstiftning infördes om jordbrukskassor och centralkassor för jordbrukskredit, centralkassornas rätt till kreditgivning i väsentlig mån ökats eller från 75 kronor per hektar odlad jord till 40 procent av taxerat jordbruksvärde med möjlighet ti viss ytterligare kredit och befara motionärerna, att dessa centralkassor, som endast med betydande svårigheter hittills kunnat anskaffa erforderligt kapital, under de närmaste åren bliva urståndsatta att fylla

jordbrukskassornas anspråk på rörelsemedel. Dessa svårigheter stode enligt motionärernas mening i samband med att för en större inlåning från allmänheten fordrades vissa reela i siffror uttryckta värden såsom säkerhet för de förbindelser kassorna utåt iklädde sig. Med hänsyn till den omfattning ifrågavarande rörelse redan ägde kunde den ovanberörda statsgarantien icke längre anses motsvara behovet. Motionärerna ifrågasätta därför en ökning av statens garantibelopp till 1,000,000 kronor åt en var centralkassa, vartill borde för varje sådan kassa, vars verksamhet omfattade mer än ett län, komma ytterligare 200,000 kronor för varje överskjutande län. I samband härmed erinras i motionerna om den av staten på sin tid för Sveriges allmänna hypoteksbank och konungariket Sveriges statshypotekskassa lämnade säkerhet för dessa institutioners förbindelser å 30,000,000 kronor för vardera institutionen, vilken säkerhet beträffande sistnämnda institution 1918 höjts till 50,000,000 kronor och till innevarande riksdag av Kungl. Maj:t föreslagits höjd till 80,000,000 kronor.

Mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning har utskottet intet att erinra. *Utskottet.*
Vad angår de väckta motionerna vill utskottet anföra följande.

Då tillgodoseende på ett tillfredsställande sätt av behovet av erforderligt rörelsekapital jämväl enligt utskottets mening måste betraktas såsom en för jordbruket mycket betydelsefull och viktig angelägenhet, finner utskottet motionernas syfte väl värt att beaktas. Givetvis kan utskottet icke på grundvalen allenast av vad motionerna innehålla bilda sig ett bestämt omdöme om vilka åtgärder, som i händelse av förefintligt behov i förevarande avseende, lämpligen böra vidtagas liksom ej heller i vilken utsträckning statens medverkan härför eventuellt bör tagas i anspråk. På grund av förevarande frågors vikt och betydelse anser emellertid utskottet — utan att taga ställning till motionärernas förslag — att spörsmålet bör göras till föremål för närmare utredning. Därvid torde jämväl andra tänkbara möjligheter till vinnande av det i motionerna avsedda syfte lämpligen kunna övervägas.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

1) till understöd åt föreningar för jordbrukskredit anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra förslagsanslag av 25,000 kronor,

2) med anledning av motionerna I:67 och II:103 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning rörande behovet av åtgärder i av motionerna avsett syfte samt, om utredningen skulle giva därtill anledning, för riksdagen framlägga förslag i ämnet.

28:o) **Jordbrukarungdomens förbund.** Under punkt 92 har Kungl. Maj:t [92.]
föreslagit riksdagen att såsom statsbidrag till jordbrukarungdomens förbund

för främjande av dess verksamhet under kalenderåret 1927 anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra anslag av 15,000 kronor, att utgå i den mån förbundet visar sig hava från annat håll för ändamålet under 1927 mottagit understöd å minst lika stort belopp.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet sid. 227—228.

Såsom bidrag till jordbrukarungdomens förbund för främjande av dess verksamhet har under senare år anvisats medel av staten. För vartdera av åren 1921 och 1922 utgjorde bidragets belopp 15,000 kronor och för tiden därefter 10,000 kronor om året. Bidraget är för närvarande upptaget såsom ett särskilt extra anslag samt utbetalas i mån förbundet visar sig hava från annat håll för ändamålet mottagit understöd å minst lika stort belopp.

Departementschefen har i ärendet anfört:

»Förbundets verksamhet synes mig vara synnerligen gagnerik för landets jordbrukarungdom såsom ägnad att väcka dess allmänintresse samt särskilt att vidga blicken för betydelsen av jordbrukarens yrke och för jordbrukets produktionsmöjligheter. Anslag av statsmedel synes fördenskull fortfarande böra beredas förbundet. Enär verksamheten under senare år avsevärt vuxit i omfattning — vilket givetvis för centralledningens vidkommande kräver större kostnader — anser jag en ökning av statsbidraget motiverad, och har jag intet att erinra emot att, i överensstämmelse med vad lantbruksstyrelsen föreslagit, bidraget för budgetåret 1927—1928 bestämmes till 15,000 kronor.»

Utskottet. Utskottet hemställer i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag,

att riksdagen må såsom statsbidrag till jordbrukarungdomens förbund för främjande av dess verksamhet under kalenderåret 1927 anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra anslag av 15,000 kronor, att utgå i den mån förbundet visar sig hava från annat håll för ändamålet under 1927 mottagit understöd å minst lika stort belopp.

[93.] 29:o) **Landsbygdens elektrifiering.** Under punkt 93 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för främjande under kalenderåret 1927 av en planmässig organisation och utveckling av landsbygdens elektrifiering anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra anslag av 75,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet sid. 229 och 230.

Motion. I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion nr 248 av herr *Hedin m. fl.* har hemställts, att det för befrämjandet av landsbygdens elektrifiering avsedda anslaget å 75,000 kronor

måtte höjas till 85,000 kronor samt att av berörda anslag ett belopp av 10,000 kronor måtte under de närmare villkor Kungl. Maj:t kan finna skäligt föreskriva tilldelas den av kungl. lantbruksakademien, ingenjörsvetenskapsakademien, statens maskin- och redskapsprovningsanstalt samt riksföreningen för landsbygdens elektrifiering gemensamt utsedda kommissionen att användas för kommissionens vidare utredningar rörande elektriskt drivna hiss- och transportanordningar vid lantgårdar samt uppgörandet av härför behövliga normalritningar å byggnader, maskininstallationer och dylikt.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionen.

Den i motionen föreslagna höjningen i anslaget till landsbygdens elektrifiering med 10,000 kronor avser att bereda Kungl. Maj:t möjlighet tilldela statsbidrag åt en av lantbruksakademien, ingenjörsvetenskapsakademien, statens maskin- och redskapsprovningsanstalt samt riksföreningen för landsbygdens elektrifiering utsedd kommission, vilken har till uppgift att vidare utreda frågan om elektriskt drivna hiss- och transportanordningar vid lantgårdar och i samband därmed utarbeta erforderliga normalritningar å byggnader, maskininstallationer och dylikt.

Utskottet.

För egen del inser utskottet fullväl betydelsen av en rationellt och planmässigt bedriven upplysnings- och rådgivande verksamhet på ifrågavarande område, för tillgodoseende av vilket syfte anslaget till landsbygdens elektrifiering ock tillkommit. Att för det i motionen avsedda speciella ändamålet, vilket enligt motionen hittills tillgodosetts genom bidrag från lantbruksakademien, ingenjörsvetenskapsakademien och riksföreningen för landsbygdens elektrifiering, höja ifrågavarande anslag kan utskottet icke tillstyrka. Utskottet biträder därför Kungl. Maj:ts förslag. Det synes utskottet emellertid kunna ifrågasättas, huruvida icke vattenfallsstyrelsen såsom stor leverantör av elektrisk kraft skulle kunna finna med sitt intresse förenligt att ekonomiskt stödja en propagandaverksamhet av här ifrågavarande slag. I varje fall torde hinder icke möta för Kungl. Maj:t att därest ovanberörda kommissions arbete skulle visa sig vara förtjänt av understöd och så i övrigt skulle befinnas lämpligt och erforderligt på därom gjord framställning tilldela kommissionen något bidrag inom ramen av det tillstyrkta anslaget av 75,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

> att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å motionen II : 248 för främjande under kalenderåret 1927 av en planmässig organisation och utveckling av landsbygdens elektrifiering anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra anslag av 75,000 kronor.

[100.] 30:o) **Statsbidrag till hushållningssällskap för jordförmedlingsverksamhet.** Vid 1923 års riksdag (prop. nr 144) anvisades för första gången anslag för utlämnande av statsbidrag till hushållningssällskap för jordförmedlingsverksamhet. För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats ett anslag av 60,000 kronor. Bestämmelser om anslagets användning hava meddelats i kungörelse den 25 maj 1923 (nr 129).

(Statsrådsprotokollet sid. 249 och 250.)

Departementschefen ifrågasätter sådan omläggning av ordningen för beviljande och utbetalande av här avsett statsbidrag, att beviljandet av statsbidrag för år 1928 och därefter framflyttas från årets början till efter utgången av det kalenderår, för vilket bidraget avses skola utgå. Härigenom skulle vinnas den beaktansvärda fördelen, att för varje hushållningssällskap skulle till siffran bestämt angivas det belopp, sällskapet ägde utfå, istället för att såsom för närvarande vore fallet, då fördelningen av bidragen skedde vid verksamhetsårets början, endast ett approximativt belopp kunde utmätas.

Utskottet har intet att erinra mot vad sålunda ifrågasatts.

Med hänsyn till den föreslagna förändrade ordningen för statsbidragets utbetalande är enligt statsrådsprotokollet anvisande av nytt anslag för budgetåret 1927—1928 icke erforderligt, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

omförmäla.

[101.] 31:o) **Fiskets befrämjande i de särskilda orterna.** Under punkt 101 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna, nu 60,000 kronor, med 18,500 kronor till 78,500 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 251.)

Framställningen har motiverats med, att anslaget, vilket med hänsyn till uppkommen behållning kunnat för innevarande budgetår begränsas till 60,000 kronor, ånyo bör uppföras med hela beloppet.

Utskottet. Utskottet hemställer,

att riksdagen må höja ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna, nu 60,000 kronor, med 18,500 kronor till 78,500 kronor.

[107.] 32:o) **Bevakningsfartygs stationerande vid rikets kuster.** Under punkt 107 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för stationerande under vintermånaderna 1927—1928 av bevakningsfartyg vid rikets kuster för åstadkommande av ordning och skydd vid fiskets bedrivande anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 27,000 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 261—264.)

Bevakning vid rikets västra kust har under en följd av år, med vissa uppehåll, särskilt under krigsåren, varit anordnad för upprätthållande av ordning under pågående vintersillfiske och för att på olika sätt bistå fiskarena. Jämväl skydd mot intrång av främmande fiskare på svenskt territorium har härvid lämnats.

För budgetåret 1926—1927 har för detta ändamål anvisats ett reservationsanslag av 37,500 kronor. Härvid avsågs, att bevakning under november och december skulle ombesörjas av två jagare samt under januari, februari och mars av kanonbåten Svensksund.

Medelsbehovet har för instundande budgetår beräknats till 39,000 kronor. Ökningen i förhållande till medelsbehovet för innevarande budgetår med 1,500 kronor hänför sig till förslag om anställande ombord å kanonbåten Svensksund under dess ifrågavarande expeditioner av en erfaren fiskare för utförande av sillrekognosceringar samt överbringande av resultatet av dessa till allmänheten, varigenom expeditionerna skulle bliva på ett effektivare sätt utnyttjade för sitt ändamål.

Med hänsyn till påräknad reservation av 12,000 kronor kan anslagsanvisningen begränsas till 27,000 kronor.

Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t föreslagit hemställer utskottet, *Utskottet.*

> att riksdagen må för stationerande under vintermånaderna 1927—1928 av bevakningsfartyg vid rikets kuster för åstadkommande av ordning och skydd vid fiskets bedrivande anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 27,000 kronor.

33:o) **Skogshushållning i allmänhet.** Under punkt 115 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja ordinarie reservationsanslaget till skogshushållning i allmänhet, nu 15,500 kronor med 5,100 kronor till 20,600 kronor. [115.]
(Statsrådsprotokollet sid. 292.)

Ökningen av anslaget påkallas av att någon reservation såsom för innevarande budgetår icke är att påräkna.

I enlighet med Kungl. Maj:ts framställning hemställer utskottet, *Utskottet.*

> att riksdagen må höja ordinarie reservationsanslaget till skogshushållning i allmänhet, nu 15,500 kronor med 5,100 kronor till 20,600 kronor.

[116, 117.] 34:o) **Riksskogstaxeringens fortsättande och bearbetning av material från riksskogstaxeringen.** Under punkt 116 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

a) medgiva, att riksskogstaxeringen må, i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i statsrådsprotokollet föreslagit, fortsättas och slutföras,

b) för sådant ändamål av det för fortsättande av riksskogstaxeringen beviljade anslaget av 375,000 kronor anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 125,000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t under punkt 117 föreslagit riksdagen att för bearbetning av material från riksskogstaxeringen anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 63,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet sid. 292—298.

Motioner. I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen nr 68 i första kammaren av herr *von Stockenström* och nr 117 i andra kammaren av herr *Lorichs*, har hemställts, att riksdagen ville för bearbetning av material från riksskogstaxeringen för budgetåret 1927 1928 anvisa utöver det i statsverkspropositionen föreslagna anslaget å 63,000 kronor ett belopp av 8,000 kronor eller tillhopa för ändamålet ifråga ett extra reservationsanslag av 71,000 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionerna.

I skrivelse den 18 mars 1925, nr 77, meddelade riksdagen, att i enlighet med Kungl. Maj:ts framställning riksdagen, som betraktade riksskogstaxeringens fullföljande såsom en betydelsefull och viktig angelägenhet, för fortsättande av riksskogstaxeringen beviljat ett anslag av 375,000 kronor och därav anvisat för budgetåret 1925—1926 125,000 kronor såsom extra reservationsanslag. Jämväl för budgetåret 1926—1927 har riksdagen av det för ifrågavarande ändamål beviljade anslaget av 375,000 kronor anvisat 125,000 kronor.

Den centrala ledningen av den sålunda beslutade taxeringen handhaves av en för ändamålet tillsatt riksskogstaxeringsnämnd.

För den fortsatta bearbetningen av materialet från riksskogstaxeringen har riksdagen för budgetåret 1926—1927 anvisat 63,000 kronor.

Handhavandet av materialbearbetningen har uppdragits åt riksskogstaxeringsnämnden.

Kungl. Maj:ts framställning innefattar förslag om att, i anslutning till därom av riksskogstaxeringsnämnden framfört förslag, riksskogstaxeringen skulle utsträckas till återstående delar av landet.

För närvarande återstå att taxera följande områden: resterande delar av Uppsala och Västmanlands län samt Örebro, Stockholms, Södermanlands,

Östergötlands, Skaraborgs, Älvsborgs, Göteborgs och Bohus, Hallands, Kristianstads, Malmöhus, Blekinge och Gotlands län.

Kostnaderna hava med ledning av de två senaste årens erfarenheter beräknats till 125,000 kronor årligen.

Beträffande den ordning, i vilken länen skulle taxeras, har nämnden föreslagit att, med hänsyn till totalkostnadernas nedbringande, nedanstående plan borde följas.

År 1927 skulle taxeras återstående delar av Uppsala och Västmanlands län, Stockholms, Södermanlands och Örebro län samt eventuellt angränsande delar av Östergötlands och Skaraborgs län.

År 1928 skulle taxeras Östergötlands, Skaraborgs och Gotlands samt del av Älvsborgs län.

År 1929 skulle taxeras återstoden av Älvsborgs län samt Göteborgs och Bohus, Hallands, Kristianstads, Malmöhus och Blekinge län.

Till täckande av kostnaderna för *bearbetning av taxeringsmaterialet* beräknar nämnden att årligen erfordras ett belopp av 71,000 kronor enligt följande kalkyl, däri ej medräknats kostnader för lokalhyra, vilka avses att såsom hittills utgå från särskilt anslag:

Arvode till verkställande ledamoten	kronor	15,000
Arvoden till nämndens övriga ledamöter	»	1,500
Löner till personalen	»	45,450
Diverse ackordsarbeten	»	2,100
Inventarier	»	100
Blanketter, papper och kartonger	»	900
Skrivmaterial	»	600
Värme, lyse och städning	»	1,200
Telefon, porto m. m.	»	875
Oförutsedda utgifter	»	275
Publiceringskostnader	»	3,000
Summa	kronor	71,000.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Riksskogstaxeringen i den omfattning, som av 1925 års riksdag beslutats, torde komma att slutföras under loppet av sommaren 1927. I nu föreliggande framställning har ifrågasatts, att taxeringen av landets skogar icke då skulle upphöra utan utsträckas till ännu ej taxerade delar av riket, nämligen Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Skaraborgs, Älvsborgs, Göteborgs och Bohus, Hallands, Kristianstads, Malmöhus, Blekinge och Gotlands län. Hela fältarbetet beräknas vara slutfört 1929.

Med hänsyn till betydelsen att äga en fullständig överblick över hela landets skogstillgång vill jag förorda taxeringens fortsättande på sätt sålunda föreslagits. En fördel med taxeringsarbetets omedelbara fortsättande ligger bland annat däri, att för detta arbete nu finnes tillgång till personer, vilka äro väl förtrogna med detsamma, varigenom kan förväntas snabbare och bättre arbete samt minskade kostnader. Vid den fortsatta taxeringen torde i huvudsak böra följas

den ordning länen emellan, som av nämnden angivits, därvid dock, i den mån arbetet fortskrider fortare än nämnden beräknat, visst län må upptagas till taxering tidigare än enligt nämndens plan.

Beträffande kostnaderna för taxeringen synes, i överensstämmelse med vad statskontoret föreslagit, beslut nu ej böra fattas rörande anslag för ändamålet för budgetåren 1928—1929 och 1929—1930. Under förutsättning av riksdagens bifall till förslaget om arbetets fullföljande torde endast böra inhämtas medgivande att använda det för budgetåret 1927—1928 beräknade anslaget av 125,000 kronor jämväl för det fortsatta arbetet.

Då det är avsett att, i likhet med vad som var fallet 1924—1926, arbetet skall påbörjas redan under löpande budgetår, torde statskontoret böra anbefallas att av omhänderhavda medel förskottera vad av anslaget erfordras före den 1 juli 1927, med rätt för statskontoret att, sedan anslaget blivit tillgängligt, bereda sig ersättning för vad sålunda må hava förskjutits.

Anslag till bestridande av utgifterna för bearbetningen av materialet från taxeringen bör, såsom hittills, fastställas för varje budgetår. Vad härvid angår budgetåret 1927—1928 anser jag mig icke kunna tillstyrka, att anslaget upptages med högre belopp än för närmast föregående år.»

I de i ämnet väckta motionerna upptages riksskogstaxeringsnämndens ovan återgivna förslag. Detta går ut på anvisande av ett till 71,000 kronor förhöjt anslag för bearbetning av material från riksskogstaxeringen huvudsakligen för att bereda den vid bearbetningen anställda personalen något förbättrade löner.

Utskottet. Givet är att skogsinventeringens värde i hög grad är beroende på dess omfattning. På grund härav och med hänsyn till betydelsen av att såsom departementschefen framhåller äga en fullständig överblick över landets skogstillgångar vill utskottet förorda, att taxeringen fortsättes i enlighet med det framlagda förslaget.

Vad angår det för materialets bearbetning beräknade beloppet kan utskottet, då ifrågavarande mera tillfälliga arbete visat sig kunna nöjaktigt utföras inom ramen av hittills beräknade kostnader, i likhet med departementschefen ej tillstyrka högre belopp än 63,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att riksskogstaxeringen må, i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i statsrådsprotokollet föreslagit, fortsättas och slutföras,

b) för sådant ändamål, av det för fortsättande av riksskogstaxeringen beviljade anslaget av 375,000 kronor anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 125,000 kronor.

c) med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning och med avslag å motionerna I: 68 och II: 117 för bearbetning av material från riksskogstaxeringen anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 63,000 kronor.

35:o) **Lantmäteriundervisningen.** Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 127 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet sid. 315—318 innehåller hemställer utskottet,

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår till lantmäteriundervisningens ordnande och bedrivande anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 49,500 kronor.

Stockholm den 4 mars 1927.

På jordbruksutskottets vägnar:

O. NILSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Nilsson* i Kabbarp, *Linders, Boberg, Sjöblom, Tjällgren, Gabrielsson* och *Andersson* i Fältenborg; samt

från andra kammaren: herrar *Nilsson* i Tånga, *Johansson* i Uppmälby, *Sköld, Carlström, Uddenberg, Hedlund* i Häste och *Lorichs.*

Reservationer:

under punkt 19 (jordbrukskonsulenter) av herr *Lorichs;*

under punkt 34 (riksskogstaxeringens fortsättande och bearbetning av material från riksskogstaxeringen)

av herrar *Nilsson* i Kabbarp, *Sjöblom, Tjällgren, Gabrielsson, Sköld, Hedlund* i Häste och *Lorichs,* vilka ansett, att utskottets yttrande bort vara av följande lydelse:

»Givet är att skogsinventeringens värde — — — i enlighet med det framlagda förslaget.

Vad angår materialets bearbetning håller utskottet före, att ifrågavarande mera tillfälliga arbete bör kunna nöjaktigt utföras utan utökning av den härför hittills använda organisationen och för i stort sett hittills beräknade kostnader. Med hänsyn till de låga löner, som utgå till dels vissa lagledare vid deltagandet under vintertiden i arbetet med bearbetningen och dels till nämndens kvinnliga biträden, synes det emellertid utskottet skäligt, att vid påbörjandet av den nya taxeringsperioden möjlighet till någon löneförbättring för nyssnämnda personal beredes. Enligt vad utskottet inhämtat torde en ökning av förevarande anslag med 3,000 kronor vara tillfyllest för vinnande av nyssnämnda syftemål.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning samt motionerna I: 68 och II: 117

a) lika med utskottet;

b) lika med utskottet;

c) för bearbetning av material från riksskogstaxeringen anvisa för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 66,000 kronor.»

Stockholm, Isaac Marcus' Boktryckeri-Aktiebolag, 1927.